

**ПАЛИАТИВНИ ГРИЖИ ПРИ ДЕЦА СЪС ЗЛОКАЧЕСТВЕНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ –
СОЦИАЛНА ПРАКТИКА И ПОЛИТИКА НА ЗДРАВНИ ГРИЖИ В Р БЪЛГАРИЯ
Ивайла Георгиева, Неофит Спасов, Мария Спасова, Милена Янчева-Стойчева**

**PALIATIVE CARE IN CHILDREN WITH MALIGNANT DISEASES -
SOCIAL PRACTICE AND HEALTH CARE POLICY IN BULGARIA
Ivaila Georgieva, Neofit Spasov, Maria Spasova, Milena Yancheva-Stoicheva**

Резюме: В нашата страна, в национален мащаб липсва статистика относно броя на децата, нуждаещи се от палиативни грижи, както и класифициране по тежест или вид на състоянието им, различно от процентната оценка по ТЕЛК. Хосписите не са делегирана държавна дейност, като повечето от тези заведения са частни, а нито едно от тях не е специализирано за деца. Комплексният подход в лечението и палиативните грижи за онкоболните деца са социална практика и необходимост. Реализирането на палиативни грижи за онкоболни деца и техните семейства, изисква извеждането от полето на частното и полагането на такъв тип грижа като държавна политика и отговорност на институциите.

Ключови думи: деца с онкохематологични заболявания, родители, хосписни и палиативни грижи, комплексен подход

Summary: In our country, on a national scale, there is no statistics regarding the number of children in need of palliative care, as well as no classification by severity or type of their condition other than the percentage assessment by the Territorial Expert Medical Commission. Hospices are not a delegated government activity – most of these facilities are private, and none of them are specialised for children. Comprehensive approach in treatment and palliative care for children with oncological diseases are a social practice and a necessity. The implementation of palliative care for children with oncological diseases and their families requires removing it from the private sector and providing such care as a state policy and responsibility of the institutions.

Key words: children with oncohematological diseases, parents, hospice and palliative care, comprehensive approach

ВЪНШНО РЕФЕРЕНТНО ЦЕНООБРАЗУВАНЕ – АНАЛИЗ НА СПЕЦИФИЧНИ ПАРАМЕТРИ В 8 СТРАНИ НА ЕС

Даниела Чернева

EXTERNAL REFERENCE PRICING – ANALYSIS OF SPECIFIC PARAMETERS IN 8 EU COUNTRIES Daniela Cherneva

Резюме: Външното референтно ценообразуване се използва като инструмент за контрол на цените на лекарствените продукти в 20 от 28 страни членки на Европейския съюз (ЕС). Настоящото проучване анализира различни параметри на системите на референтно ценообразуване в 8 страни на ЕС – България, Гърция, Румъния, Латвия, Литва, Естония, Чехия и Словакия – като фокусът е поставен върху България. Сред изследваните параметри са обхватът на външното референтно ценообразуване, кошниците с референтни държави, максималните нормативни граници, както за цена на производител, така и за надценки за търговците на едро и дребно и приложимите ставки на данъка върху добавената стойност (ДДС) при лекарствените продукти.

Ключови думи: външно референтно ценообразуване, референтни държави, цена на производител и надценки за търговец на едро и дребно

Summary: External reference pricing is used as an instrument for price control on medicinal products in 20 of 28 countries in the European Union (EU). The current study analyzes different parameters of the external reference pricing systems in 8 EU countries – Bulgaria, Greece, Romania, Latvia, Lithuania, Estonia, Czech Republic and Slovakia – focusing on Bulgaria. Among the investigated parameters are the scope of the external reference pricing, the country baskets, the maximum specified in the legislation levels of the ex-factory price and the distributor's and retail margins, as well as the applicable on medicinal products value-added tax (VAT) percentage.

Key words: external reference pricing, reference countries, ex-factory price and benchmark for distributors and pharmacies

НАГЛАСИ НА МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ДОКЛАДВАНЕ НА НЕЖЕЛАНИ ЛЕКАРСТВЕНИ РЕАКЦИИ

Вили Топалова, Добриана Сиджимова, Татяна Бенишева

ATTITUDES AMONG HEALTHCARE PROFESSIONALS TO THE REPORTING OF ADVERSE DRUG REACTIONS

Vili Topalova, Dobriana Sidjimova, Tatyana Benisheva

Резюме: Нежеланите лекарствени реакции (НЛР) са предизвикателство за здравните специалисти. Сериозните НЛР увеличават заболяемостта и смъртността на пациентите и създават голямо финансово въздействие върху разходите за здравеопазване.

Спонтанното съобщаване на нежеланите лекарствени реакции е от съществено значение за успеха на програмата за фармакологична бдителност. Но недостатъчното докладване на нежеланите лекарствени реакции е често срещано сред медицинските специалисти. Целта на настоящото проучване е да се установят отношението и знанията на практикуващите лекари към докладването на НЛР и към лекарствената безопасност като цяло.

Ключови думи: Нежелана лекарствена реакция, лекарствена безопасност, недостатъчно докладване

Summary: Adverse drug reactions (ADRs) are a challenge to healthcare professionals. Serious ADRs increase the morbidity and mortality of patients and create a great financial impact on health care costs.

Spontaneous reporting of adverse drug reaction is essential for the success of pharmacovigilance program. But underreporting of adverse drug reaction is common among healthcare professionals. This study analyzes the attitudes and knowledge of medical specialists towards pharmacovigilance reporting.

Key words: Adverse drug reaction, Pharmacovigilance, underreporting.

ХИГИЕННА ОЦЕНКА НА ПЯСЪК ОТ РЕГЛАМЕНТИРАНИ ПЛАЗЖОВЕ НА БЪЛГАРСКОТО ЧЕРНОМОРИЕ

Момчил Сиджимов, Весела Георгиева, Валери Методиев, Гинка Паунова, Даниела Станкова, Маргарита Цонева

HYGIENIC ASSESSMENT OF SAND FROM BEACHES ON THE BULGARIAN BLACK SEA COAST

Momchil Sidjimov, Vesela Georgieva, Valeri Metodiev, Ginka Paunova, Daniela Stankova, Margarita Tzoneva

***Резюме:** През последните години изключително актуална е дискусията относно чистотата на българското Черноморие и в частност на зоните за къпане. В изпълнение на действащата нормативна уредба, Регионалните здравни инспекции (РЗИ) извършват мониторинг за качеството на водите за къпане, но понастоящем не са провеждани проучвания относно състоянието на прилежащата към тях плажна ивица. В този смисъл, с принос към осигуряване безопасността за плажуващите по българското Черноморие, от здравна гледна точка особено актуално беше провеждането на настоящото и първо по рода си хигиенно проучване за съдържанието на тежки метали, устойчиви органични замърсители и санитарно-микробиологични показатели в пясък от регламентирани плажове по българското Черноморие.*

***Ключови думи:** пясък, плаж, българско Черноморие, хигиенна оценка*

***Summary:** In recent years, the debate on the cleanliness of the Bulgarian Black Sea coast and in particular the bathing zones has been extremely relevant. In compliance with the current regulations, the Regional Health Inspectorates monitor the quality of bathing waters, but no studies have been ever conducted on the condition and contamination of the adjacent beaches. With the contribution to ensuring the tourist safety at the Bulgarian Black Sea beaches, from health point of view was especially relevant to conduct the current and first of its kind hygienic study on the content of heavy metals, persistent organic pollutants and sanitary-microbiological indicators in beach sand, sampled from the Bulgarian Black Sea coast.*

***Key words:** sand, beach, Bulgarian Black Sea coast, hygienic assessment*

Невена Цачева, Галя Станкова, Тодор Кундуржиев, Лидия Христова, Ганчо Илиев

A LOOK FOR THE FUTURE - NEW RISKS AT WORK
Nevena Tsacheva, Galya Stankova, Todor Kundurzhiev, Lydia Hristova, Gancho Iliev

Проучването е по Националната научна програма „Електронно здравеопазване в България (е-Здраве)”, финансирана от Министерството на образованието и науката. Договор за партньорство № Д-01-200/16.11.2018

Резюме: *Технологизацията на труда през последните десетилетия води до промени в работната среда, в организацията на работа и в изискванията към работещите. Забележителен е прогресът в случаите, когато хората, работещи в нездравословна среда, биват заместени от роботи. Опасностите за здравето варират от психо-емоционален стрес до физически увреждания. Стресът може да е провокиран от несигурност за трудовата заетост, социална изолация, необходимост от адаптивност и учене през целия живот. Физическите увреждания са с различна етиология от предходните десетилетия. Често се дължат не толкова на физическо претоварване, колкото на ускоряване темпа на работа, честата повтораемост на движенията и синергичния ефект с други рискове за здравето. Появяват се и нови биологични и химични агенти, чието въздействие е все още непознато и трябва да бъде проучено.*

Ключови думи: *трудова медицина; нови професии; нови рискове при работа*

The study is based on the National Science Program "eHealth in Bulgaria (e-Health)", funded by the Ministry of Education and Science. Partnership Contract No. D-01-200/16.11.2018

Summary: *The technologicalization of labor over the last decades has led to changes in the work environment, in the organization of work and in the requirements for workers. There has been remarkable progress in cases where people working in an unhealthy environment have been replaced by robots. Health hazards range from psycho-emotional stress to physical disability. Stress can be provoked by job insecurity, social exclusion, the need for adaptability and lifelong learning. Physical disabilities have a different etiology than previous decades. Often, they are caused not so much by physical overload as by the acceleration of work rate, the frequent repetition of movements and the synergistic effect with other health risks. New biological and chemical agents are emerging, the impact of which is still unknown and needs to be investigated.*

Key words: *occupational medicine; new professions; new risks at work*

**ОБЩ ПРЕГЛЕД И ЗДРАВНИ АСПЕКТИ НА МИГРАНТСКАТА КРИЗА В ЕВРОПА
СЛЕД АРАБСКАТА ПРОЛЕТ
Момчил Баев**

**OVERVIEW AND HEALTH ASPECTS OF THE MIGRANT CRISIS IN EUROPE AFTER
THE ARAB SPRING
Momchil Baev**

Резюме: Статията прави преглед на „Арабската пролет“ като разглежда и анализира същността на миграцията и миграционните политики в Европа. Представени са основните фактори на миграцията едновременно през призмата на страните на произход и на приемащите страни. Наред с това са разгледани мерките на Европейския Съюз за справяне с миграционния натиск, но и за намаляване на факторите, предизвикващи миграция. В обзора са представени редица числови данни, които онагледяват мащабите на миграционния натиск към стария континент. В контекста на сигурността в Европа са анализирани някои мерки за ограничаване на здравните рискове, които могат да са следствие от миграцията. Представени са основни подходи и значими документи и указания на ЕС за минимизиране на потенциалните рискове, както за здравето на мигрантите, така и за здравето на населението в приемащите страни.

Ключови думи: обществено здраве, здравна сигурност, здраве на мигрантите, Арабска пролет, здравни рискове

Summary: The article presents an overview of the “Arab Spring” while examining and analyzing the core of the migration and the migrant policies in Europe. The main factors for migration are introduced from the points of view of both the countries of origin and host countries. Together with this, the European Union measures for coping with migratory pressure are reviewed as well as the efforts for minimizing the factors for migration. Several statistical data are presented in this review to illustrate the scale of the migratory pressure on the old continent. In the context of European security, some measures to minimize the health risks which might be due to migration, are analyzed here. Main approaches and significant documents and guidelines of the European Union for minimizing the potential risks for the health of the migrants as well as for the health of the local population in host countries are presented here.

Key words: public health, health security, migrant health, Arab spring, health risks

ПРОМЕНИ В ПРАВИЛАТА НА ЦЕНООБРАЗУВАНЕ ПРИ ЛЕКАРСТВАТА СЛЕД 29 МАРТ 2019 Г.

Даниела Чернева, Татяна Бенишева-Димитрова

CHANGES IN THE PRICING RULES FOR MEDICINES AFTER MARCH 29TH 2019 Daniela Cherneva, Tatyana Benisheva-Dimitrova

Резюме: С Постановление № 56 от 28 март 2019 г. са одобрени изменения и допълнения в основния нормативен акт, регулиращ ценообразуването на лекарствените продукти – Наредба за условията, правилата и реда за регулиране и регистриране на цените на лекарствените продукти – които са обнародвани в ДВ бр. 26 от 29 март 2019 г. Настоящата разработка има за цел да анализира тези промени и тяхното въздействие върху практическото ценообразуване. Анализирана е промяната в броя и списъка с референтни държави, промяната в сроковете за деклариране на цени за реимбурсираните продукти и отпадането на дефиниции.

Ключови думи: външно референтно ценообразуване, референтни държави, ценови декларации

Summary: With Decree No. 56 from March 28, 2019 are approved amendments to the basic regulatory act defining medicinal products' pricing – Ordinance on the terms, rules and procedure for regulation and registration of prices for medicinal products – promulgated in SG 26 on March 29th 2019. This paper aims to analyze these changes and their impact on pricing in practice. The change in the number and list of reference countries, the change in the time frames for price declarations for reimbursed products and the deletion of definitions are analyzed.

Key words: external reference pricing, reference countries, price declarations

ЗНАЧЕНИЕ НА НОРМАТИВНАТА БАЗА ЗА БЕЗОПАСНОСТТА НА КОЗМЕТИЧНИ ПРОДУКТИ ЗА ОБЩЕСТВЕНОТО ЗДРАВЕ

Славейка Панева, Каролина Любомирова, Силвия Цанова-Савова

THE INFLUENCE OF THE LEGISLATION OF THE SAFETY OF COSMETIC PRODUCTS ON PUBLIC HEALTH

Slaveika Paneva, Karolina Lyubomirova, Silvia Tsanova-Savova

***Резюме:** Настоящото проучване има за цел да направи преглед на нормативната база относно контрола и безопасността на козметичните продукти. Предмет на проучването са регулативните изисквания към козметичните продукти в Европейския Съюз и в Република България от началото на процеса на хармонизиране, стартирал с влизането в сила на Директива 76/768/ЕИО, през промените приети с Регламент (ЕО) № 1223/2009, валидни и до днес, както и изискванията заложи в Наредба 14/2014 (МЗ). Приложен е документален метод на проучване, като е проследено развитието на регулаторните изисквания и приноса за общественото здраве от страна на контрола и надзора на безопасността.*

***Ключови думи:** козметика, законодателство, контрол, безопасност, козметична бдителност, общественото здраве.*

***Summary:** This study aims to review the regulatory framework regarding the safety and control of cosmetic products. The subject of the study is the regulatory requirements for cosmetic products in the European Union and in the Republic of Bulgaria since the beginning of the harmonization process, which began with the entry into force of Directive 76, through the changes adopted by Regulation 1223 on cosmetic products, which are still valid today, and the requirements laid down in Ordinance 14 of the Ministry of health. A documented method of inquiry is applied, tracking the development of regulatory requirements and the contribution to public health by safety oversight and surveillance.*

***Key words:** cosmetics, legislation, control, safety, cosmetovigilance, public health.*